

Тетяна Іванюха,

канд.наук із соц.комун.

УДК 007.304.070

ЖАНРОВО-ТЕМАТИЧНИЙ СПЕКТР ДУХОВНО-ПРОСВІТНИЦЬКИХ ПРОГРАМ УКРАЇНСЬКОГО ТЕЛЕБАЧЕННЯ

У статті аналізуються сучасні процеси у сфері вітчизняного духовно-просвітницького телебачення: від розвитку цієї тематики в запорізькому телебаченні до появи духовно-просвітницького телеканалу «Глас» всеукраїнського масштабу. Поняття «духовно-просвітницька телепрограма» розглянуто на прикладі передач запорізьких каналів «Запоріжжя» та «Алекс», простежено використання ними інформаційних (репортаж, інтерв'ю), аналітичних (бесіда, ток-шоу, дискусія), художньо-публіцистичних (портретний, історичний нарис, замальовка) та змішаних жанрів (телемарафон). Контент- та жанровий аналіз авторських телепрограм ТК «Глас» засвідчує їх широкий проблемно-тематичний спектр (історія, культура, духовні пам'ятки, християнські святині, Біблія, її культурно-історичний простір, професійне покликання, християнська сім'я тощо). Виокремлено три жанрово-тематичні групи передач: пізнавально-розважальні, документально-освітні та духовно-просвітні, котрі демонструють жанровий синкретизм, суміщаючи художньо-публіцистичні (портретний, подорожній нарис, замальовка, есе, тележурнал, бесіда, інтерв'ю), документальні жанри та їх елементи (документальний фільм, документально-постановочна теленовела, екранізація подій, анімаційний та постановочний фільм).

Ключові слова: духовність, жанри телевізійної публіцистики, функції телебачення, духовно-просвітницька телепрограма.

Вступ. ЗМІ духовно-просвітницького спрямування стали на сьогодні невід'ємною складовою частиною українського медіапростору. Як зазначає А. Бойко, в Україні функціонують приблизно 380 найменувань релігійних ЗМІ: друкованих видань, радіо- та телепрограм, які разом із суспільними та політичними мас-медіа становлять сталу частку загальноінформаційного простору нашої держави [1]. Духовно-просвітницькими телепрограмами рясніє ефір регіональних, загальнонаціональних, а також спеціалізованих телеканалів. І це закономірно, адже духовне виховання українців нині стало загальнодержавною проблемою, справою всього українського народу. У виконанні цього завдання важлива роль належить телебаченню, основними функціями якого є такі: інформаційно-пізнавальної, ціннісно-орієнтаційної, комунікативно-естетичної, соціально-організаторської та ін. Усвідомлення українським суспільством потреби у створенні чітко продуманої, послідовної державної стратегічної програми підтримки телеканалів, які сприяють відродженню та утвердженню духовно-національних

ідеалів, – запорука успішної реалізації специфічних можливостей телебачення, яке має бути засобом не лише інформування, розважання, а й морального, національно-патріотичного, релігійного виховання – найважливіших складових частин процесу формування духовності суспільства. Через проблемність і специфічність сучасного національно-ідеологічного становища нашої держави виникла нагальна необхідність дослідження впливу програм українських телекомпаній на підвищення національної свідомості аудиторії; вивчення процесів відродження історичної пам'яті, культури, традицій народу, релігії, моралі засобами телебачення.

Деякі аспекти функціонування духовно-просвітницького сегмента телемовлення досліджували А. Бойко [1], К. Лученко [2], І. Пенчук [3], М. Рожило [4], Н. Темех [5]. Однак окремі програми цього типу на регіональному та всеукраїнському телебаченні, їх жанрово-тематичні особливості ще не ставали об'єктом та предметом наукового дослідження, тому ця розвідка є актуальною, адже вписує духовно-просвітницькі програми запорізьких телеканалів та ТРК «Глас» до всеукраїнського телезнавчого дискурсу.

Отож, мета дослідження – виявити особливості жанрового та тематичного розвитку програм духовно-просвітницького спрямування запорізьких телеканалів ЗОДТРК «Запоріжжя», ТРК «Алекс» та всеукраїнської ТРК «Глас». Досягнення мети передбачає виконання таких завдань: 1) з'ясувати сутність поняття «духовно-просвітницька телепрограма»; 2) розглянути жанрово-тематичну еволюцію духовно-просвітницьких телепрограм запорізьких регіональних телеканалів; 3) виявити жанрово-тематичні особливості та жанрові різновиди авторських програм телекомпанії «Глас».

Методи дослідження. Для аналізу наукової проблеми були використані такі методи дослідження: аналітичний, порівняльний та історичний методи застосовувалися для осмислення теоретичних аспектів функціонування духовно-просвітницьких телепрограм; метод спостереження, концептуальний, типологічний, жанрово-стилістичний і структурний – під час з'ясування проблемно-тематичного і жанрового спектра телепередач; для оцінки змістового наповнення телепередач використовувався контент-аналіз, а також описовий, системний методи та метод узагальнення.

Результати й обговорення. Сьогодні у телепросторі більшості регіонів України представлено чимало духовно глибоких і цікавих програм. Наприклад, на високі морально-етичні, національні та духовні пріоритети орієнтовані програми Черкаської ОДТРК «Рось»: «Храм душі», «Відкритий урок», «Шляхами духовності». Передачі Хмельницької ОДТРК «Поділля-Центр» («З Подільського кореня», «Криниця», «Музика рідного краю», «Жива вода», «Голос вічної любові», «Дзвони православ'я») спрямовані на зміцнення духовних складників, формування національного світогляду аудиторії, підвищення культурного, наукового та художнього рівня її розвитку. Залучають до вищих ідеалів духовної культури і передачі ОДТРК «Львів»:

«Портрет», «Львів мистецький», «Золота провінція», «Подаруй надію», «Недільна проповідь». У програмах ОДТРК «Лтава» «Вектори духовності», «З одвічністю на ти», «Струни душ людських» над іншими темами преважують саме роздуми про вічне, духовне, сутнісне.

Тематичний план з виробництва та трансляції телепрограм Запорізької ОДТРК на 2013 р. включав 57 циклових телевізійних програм на держзамовлення, з яких 27 інформаційно-аналітичних, 16 науково-просвітницьких, 9 культурно-мистецьких, 1 музична, 4 дитячі [6]. Більшість цих програм за тематикою є морально-етичними та національно-патріотичними. З осені 2012 р. запроваджені щоквартальні соціальні проекти «З надією та сподіванням», присвячені питанням всиновлення малюків, соціального захисту дітей-сиріт та інвалідів. Щовесни проводиться телемарафон «Любов милосердствує», що готується спільно з Запорізькою єпархією УПЦ. Його мета – збір коштів для хворих дітей. Восени проводиться телемарафон «Під покровом Богородиці» для збору коштів на відбудову духовної святині Запоріжжя – Покровського собору. Напередодні Дня Перемоги у Великій Вітчизняній війні Запорізька ОДТРК вже традиційно організовує та транслює телемарафон «Пам'ять», де збираються кошти для ветеранів.

Традиційними стали репортажі-трансляції всеукраїнських змагань «Лава на лаву», які організовує Запорізька ОДТРК та Запорізька федерація «Спас». Змагання проводяться тричі на рік: Різдвяні свята, Трійцю та Покрову. Трансляції тривають упродовж трьох годин. Також популярними є прямі репортажі з Покровського ярмарку, який проводиться з нагоди дня міста.

До публіцистичних належать духовно-просвітницькі програми журналістки О. Шевчук «Мистецтво жити» та «Стежини долі». Залежно від кількості запрошених до студії гостей програма може набувати ознак бесіди, дискусії або шоу. В більшості випусків телепередачі «Стежини долі» ведуча проводить інтерв'ю з видатними запоріжцями – художниками (В. Булат), молодими представниками українських традиційних видів мистецтва (коваль О. Ракшевський, «спасівець» П. Карякін), музикантами, гумористами (Т. Білка, А. Новиченко) та учасниками музичних колективів (гурт «Табір уходить у небо»). Спілкуючись з цими високодуховними людьми, О. Шевчук робить додатковий наголос на благородності професії героя програми, на окремих деталях його біографії чи родоvodu. Окрім інтерв'ю, важливою складовою частиною випусків програми «Стежини долі» є «публіцистичні заспіви» та «публіцистичні відступи» [7]. Подаючи на початку програми з В. Булатом короткий сюжет про відбудову Свято-Покровського собору, а в середині програми – відступ із кадрами розпису художником собору, автор формує основну думку програми: мистецький шлях художника – це довга й терниста дорога до храму й до самого себе, та змушує глядача замислитися, куди він прямує, яка його власна доля.

Програми ТРК «Алекс», першого недержавного запорізького телеканалу, орієнтують глядача на сучасні, молодіжні духовні цінності: як досягти

успіху в певній справі, вижити в сучасному житті, йти в ногу з часом, знаючи про новинки моди та автопромисловості тощо («Караван», «Fashion Club», «Будьте здорові!» та інші). Виховання в душі традиційної духовності – патріотичне та релігійне – здійснюється за допомогою небагатьох програм – «Варто пам'ятати», «Любимий город», «Патріот Запоріжжя», «Під покровом Богородиці».

Девізом програми «Варто пам'ятати» є вислів «Справжня еліта та справжнє життя нашого краю», адже історію регіону пишуть окремі особистості, пам'ять про них – необхідна умова національного самоусвідомлення та патріотизму, ознака соціального здоров'я та культурний якір, що не дає нам загубитися у безмежному світі [8]. Яскраві сторінки історії Запорізького краю, розповіді про його видатних представників-будівничих втілені в публіцистичних жанрах портрету, нарису або замальовки.

Протягом кількох років в ефір телеканалу виходила інформаційно-публіцистична програма «Патріот Запоріжжя», присвячена добродійним акціям однойменного благодійного фонду, заснованого в 2005 р. Зміст програми становлять позитивні новини та події, а її слоган – «З любов'ю до рідного міста». Кожен випуск складається з кількох інформаційних сюжетів про різноманітні соціальні, культурно-освітні акції, котрі реально покращують життя рідного міста: благоустрій дворів, дозвілля городян, досягнення жителів Запоріжжя в трудовій, спортивній, культурній діяльності, медичне обслуговування малозабезпечених або тих, хто потрапили в складну життєву ситуацію, розповіді про запоріжців, котрі отримали допомогу від фонду «Патріот Запоріжжя».

Програма «Під покровом Богородиці» сьогодні є взірцем духовно-просвітницького телепроєкту та християнської телепрограми на запорізькому телебаченні. Автори програми – журналістка Ніна Чорна (вона ж є ведучою програми) та священник Олександр Овчаренко. Розпочинається програма із заставки – зображення Кафедрального Свято-Андріївського собору, показ якого супроводжується духовним піснеспівом і словами диктора «Свята Церква – це Тіло Христове. Програма «Під покровом Богородиці» розповість, чим живе та дихає Запорізька єпархія» [8].

Спочатку автори проєкту відмовилися від студії і створили передачу в жанрі публіцистичного нариса або репортажу-роздуму про нагальні духовні проблеми, поняття, таїнства та обряди: мистецтво з духовної точки зору (Вип. 3. – 8.05.2011), вшанування мощей святих (Вип. 4. – 22.05.2011), День захисту дітей і літній зліт учнів недільних шкіл (Вип. 5. – 4.06.2011), історія і сутність свята Трійці (Вип. 6. – 19.06.2011), Пересопницьке Євангеліє як пам'ятка національної культури (Вип. 12. – 11.09.2011), історія і сучасність монастиря Глинська пустинь (Вип. 14. – 9.10.2011), молитва як розкриття вищої сфери людини (Вип. 16–17. – 6, 20.11.2011). Нарис дає змогу розширити тематику програми і позиціонувати її як духовно-просвітницьку чи культурно-історичну, коли інформаційним

приводом не обов'язково є проблема, а просто цікава тема: від церковних канонів до народних традицій.

Сьогодні програма продовжує висвітлювати проблеми взаємовідносин Церкви і секуляризованого світу, здійснювати пошук точок дотику між духовним та світським життям. У 2012 р. телепередача «Під покровом Богородиці» змінила формат і почала виходити у жанрі інтерв'ю. В ефірі ведуча почала спілкуватися не лише з духовенством, а й з психологами, педагогами. Сьогодні ж це переважно розмови з представниками єпархіальних відділів – місіонерського, молодіжного, методичного, щодо взаємодії з правоохоронними органами, храмобудівництва тощо. При цьому також відбувається обговорення проблем виховання, відносин батьків і дітей, сирітства, нарко-манії, жебрацтва, материнства, милосердя, природи людського гріха, витоків творчості й натхнення, любові та відповідальності за ближнього.

Тематичні пріоритети всеукраїнського телеканалу «Глас» впливають із тих завдань, які ставить перед собою творчий колектив: «Допомогти глядачам почути слова істини, премудрості, добра і правди, що містяться в текстах Святого письма, вітчизняних і зарубіжних філософів, істориків, письменників та поетів, в усній народній творчості тощо; показати красу Бо-гом створеного світу; на прикладах нашої історії та культури донести думку про те, що ми є нащадками великого народу святої Київської Русі» [9].

Сітка мовлення ТК «Глас» формується винятково з авторських програм власного виробництва. В ефірі телеканалу відсутня комерційна реклама і програми політичного змісту. Основні глядачі – люди, які цікавляться питаннями духовного і культурного розвитку, світовою та національною історичною спадщиною. Продукція каналу – для відкритих сучасним тенденціям людей, які прагнуть самовдосконалення й духовного розвитку, для молоді та дітей, які хочуть знати все і бути вільними у своєму виборі. На культурне збагачення, поширення вищих моральних та духовних цінностей у сус-пільстві спрямовані програми усіх трьох жанрових груп: пізнавально-розважальні, документально-освітні та духовно-просвітні.

До пізнавально-розважальних належать передачі «Дивосвіт», «Зодчество», «Шишкин Ліс», «Мое звірятко», «Добре слово», «Як і чому», «Земля заповідна», «Наш час», «Моя професія», «Божого світу краса», «Дитячі долоньки», «Трапеза», «Твій компас. Паломницькі подорожі та дослідження», «Градъ.UA», «Шлях до святині». Контент-аналіз цих телепрограм засвідчує, що більшість із них містять науково-популярну, природознавчу, краєзнавчу та подібну інформацію, поєднують ознаки таких жанрів, як подорожній нарис, замальовка, тележурнал, бесіда. Ці телепрограми призначені для сімейного перегляду, спрямовані на дитячу та молодіжну аудиторію й успішно виконують освітню функцію, що передбачає не лише формування знань та вмінь, але й позитивних особистих рис, світогляду, переконань, естетичних поглядів, системи цінностей.

Документально-освітні передачі ТК «Глас» – «Людина праці», «Портрет», «Спадщина», «Автограф», «Рідні люди». Це розповіді про визначні куточки нашої Батьківщини, пов'язані з життям і діяльністю визначних історичних постатей (історика М. Грушевського, художників В. Забашти, О. Мурашка та М. Самокиша, письменників О. Довженка, А. Малишка, компо-зиторів Ж. і Л. Колодубів, археолога Б. Мозолевського, співачки К. Шульженко, конструктора О. Антонова та багатьох інших), історичні портрети визнаних культурних, політичних, наукових діячів та портрети сучасних ви-датних українців (політиків, науковців, художників, поетів, священників, лікарів, військовослужбовців, журналістів) представлені у жа-брах портрет-ного нарису, інтерв'ю, документального фільму. Ці сюжети на тлі сучасного українського телебачення, яке дедалі більше уваги приділяє розважальному контенту, якісно вирізняється ТК «Глас» завдяки докумен-тально-освітнім пе-редачам, гармонійно поєднуючи розважальний складник, інтелектуальну на-повненість, патріотичне спрямування, утверджуючи ідеали добра, праці та служіння ближньому.

Серед духовно-просвітницьких передач телеканалу – «Життя святих», «Скрижалі душі», «Шлях до святині», «Образ добродієвності», «Сторінки Євангелія», «Духовні пісні». Ці програми мають однаково потужне мо-рально-виховне, духовно-освітнє та катехізичне спрямування. У них по-яснюються віросповідні істини Православної Церкви, розтлумачується значення Біблії загалом та її окремих книг, сюжетів і постатей, христия-нські принципи жит-тедіяльності суспільства. Християни знайомляться з давніми та сучасними святими та святинями всього православного світу. Варто відзначити жанро-вий синкретизм цього типу програм. Духовно-просвітницькі передачі ТК «Глас» – це і документально-постановочні теле-новели про життя святих і по-движників благочестя Української Православної Церкви, й екранізація подій церковного життя, пов'язаних із календарними датами і традиціями Церкви, і анімаційні фільми, кожен з яких є квінтесенцією життя православного святого і розкриває одну з християнських чеснот, і постановочні фільми, що роз-кривають певний євангельський епізод (чудеса Христа, притчі), а також пей-зажні нариси із сучасними краєвидами тих місць, де відбувалися біблійні та церковно-історичні події.

Висновки. Отже, регіональне телебачення не залишилося осторонь про-цесу розширення релігійного сегмента масових комунікацій. Аналізуючи низку програм ОДТРК «Запоріжжя» («Телекур'єр», «Легенди Запоріжжя», «Мистецтво жити», «Стежини долі») та ТРК «Алекс» («Варто пам'ятати», «Патріот Запоріжжя», «Під покровом Богородиці»), котрі не тільки інфор-мують, але й орієнтують, навчають, формують уявлення, цінності, смаки, спонукають до пізнання, до морально-духовного самовдосконалення, ми пе-реконуємося, що сучасні регіональні телеканали виконують функцію гума-нізації суспільства. Духовно-просвітницькі настанови на запорізьких

телеканалах транслюються через програми художньо-публіцистичного жанру.

Щодо жанрової специфіки, то духовно-просвітницькі передачі ЗОДТРК «Запоріжжя» та ТРК «Алекс» поступово переорієнтовуються з інформаційних жанрів (репортаж, інтерв'ю) на аналітичні (бесіда, ток-шоу, дискусія), художньо-публіцистичні (портретний, історичний нарис, замальовка) і змішані (телемарафон).

Контент- та жанровий аналіз авторських телепрограм ТК «Глас» засвідчує їх широкий проблемно-тематичний спектр: історія, культура, духовні пам'ятки, християнські святині України та інших країн, Біблія та її культурно-історичний простір, тваринний та рослинний світ, професійне покликання, християнська сім'я – це неповний перелік тематичних пріоритетів телеканалу. Телепрограми трьох виокремлених жанрово-тематичних груп – пізнавально-розважальні, документально-освітні та духовно-просвітницькі – демонструють жанровий синкретизм. В аналізованих передачах використовуються художньо-публіцистичні жанри журналістської творчості (портретний та подорожній нарис, замальовка, есе, тележурнал, бесіда, інтерв'ю), документальні жанри та їх елементи (документальний фільм, документально-постановочна теленовела, екранізація подій, анімаційний та постановочний фільм).

Збереження національної пам'яті, відродження та підтримка духовності, культури, притаманних нашому народові, – синтез цих культурних, духовних, комунікаційних інтенцій пропонують духовно-просвітницькі телепрограми. Вони як важливий соціальний інститут, як провідники християнських морально-етичних цінностей та речники Православної церкви – голов-ного носія та захисника українських духовних надбань, – не тільки беруть участь у формуванні інформаційного поля та суспільної думки, але й є перешкодою розвитку деструктивних суспільних явищ.

Жанрове та тематичне багатство, великий потенціал духовно-просвітницьких програм щодо формування духовних цінностей, інтеграції суспільства заслуговують подальшого наукового вивчення.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Бойко А. А.* Релігія в мас-медіа України : тексти лекцій / Алла Бойко. – К. : [Б. в.], 2009. – 158 с.
2. *Лученко К. В.* Освещение религиозных событий онлайн-новыми СМИ / К. В. Лученко // Вестник Московского университета. Серия 10 : Журналистика. – 2009. – № 2. – С. 182–188.
3. *Пенчук І. Л.* Регіональне телебачення і радіомовлення у контексті формування національної свідомості молоді : автореф. дис. ... канд. філол. наук / І.Л. Пенчук. – К., 2003. – 20 с.
4. *Рожило М.* Інтернет-сайти православної церкви Волині як інноваційні канали релігійної комунікації / Марія Рожило // Теле- та радіожурналісти-ка. – 2011. – Вип. 10. – С. 182–186.

5. Темех Н. Д. Українське телебачення і проблеми формування духовності молоді : автореф. дис. ... канд. філол. наук / Н. Д. Темех. – Львів, 2005. – 20 с.
6. Запорізька обласна державна телерадіокомпанія [Електронний ре-сурс]. – Режим доступу: <http://zodtrk.zp.ua/>. – Дата доступу: 21.01.2015.
7. Дмитровський З. Телевізійна журналістика : навч. посіб. / З. Д. Дмитровський. – 3-є вид., допов. – Львів : ПАІС, 2009. – 224 с.
8. Телерадіокомпанія «Алекс» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://alextrv.zp.ua/>. – Дата доступу: 21.01.2015.
9. Телекомпанія «Глас» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.glas.org.ua/>. – Дата доступу: 21.01.2015.
10. Телевизионная журналистика. [Електронний ресурс]. / под ред. Г. В. Кузнецова, В. Л. Цвика, А. Я. Юровского – 4-е изд. – Режим доступу: <http://evartist.narod.ru/text6/23.htm>. – Дата доступу: 21.01.2015.

Reference list

1. Boiko A.A. Relihiia v mas-media Ukrainy : teksty lektsii / Alla Boiko. – К. : [B.v.], 2009. – 158 s.
2. Luchenko K.V. Osveshhenie religioznych sobytij onlajnovymi SMI / K.V. Luchenko // Vestnik Moskovskogo universiteta. Serija 10. Zhurnalistika. – 2009. – № 2. – S. 182–188.
3. Penchuk I.L. Rehionalne telebachennia i radiomovlennia u konteksti formuvannia natsionalnoi svidomosti molodi : avtoref. dys. ... kand. filol. nauk / I.L. Pen- chuk. – К., 2003. – 20 s.
4. Rozhylo M. Internet-saity pravoslavnoi tserkvy Volyni yak innovatsiini kanaly relihiinoi komunikatsii / Mariia Rozhylo // Tele- ta radiozhurnalistyka. – 2011. – Vyp. 10. – S. 182–186.
5. Temekh N.D. Ukrainske telebachennia i problemy formuvannia dukhovnosti molodi : avtoref. dys. ... kand. filol. nauk / N.D. Temekh. – Lviv, 2005. – 20 s.
6. Zaporizka oblasna derzhavna teleraadiokompaniia [Electronic resource]. – Reference : <http://zodtrk.zp.ua/>. – Accessed: 21.01.2015.
7. Dmytrovskiy Z. Televiziina zhurnalistyka : navch. posib. / Z.D. Dmytrovskiy. – 3-ie vyd., dopovn. – Lviv : PAIS, 2009. – 224 s.
8. Teleradiokompanija «Aleks» [Elektronnij resurs]. – Reference: <http://alextrv.zp.ua/>. – Accessed: 21.01.2015.
9. Telekompaniia «Hlas» [Electronic resource]. – Reference: <http://www.glas.org.ua/>. – Accessed: 21.01.2015.
10. Televizionnaja zhurnalistika. – 4-e izdanie / pod red. G.V. Kuznecova, V.L. Cvika, A.Ja. Jurovskogo [Electronic resource]. – Reference: <http://evartist.narod.ru/text6/23.htm>. – Accessed: 21.01.2015.

Ivaniukha Tetiana

Genre and thematic spectrum of spiritual education programs on Ukrainian TV

In the article the current processes in domestic spiritual and educational television are analyzed, namely the evolution of this subject in Zaporizhzhya mass media to emergence of nationwide spiritual and educational channel “Glas”. The concept of “spiritual and educational TV program” is considered on the example of Zaporizhzhya TV channels “Zaporizhzhya” and “Alex”. Development of the analyzed type of programs from information genres (reportage, interview) to analytical (talk, talk show, discussion), artistic and journalistic (portrait, historical sketch, sketch) and mixed (telethon) is traced. Content- and

genre analysis of TV programs “Glas” proves the wide range of problem-thematic spectrum (history, culture, religious monuments, Christian shrines, Bible, its cultural and historical space, professional vocation, Christian family, etc.). Three genre and thematic groups of TV programs are determined: informative and entertaining, documentary and educational, spiritual and educational. All of those types demonstrate genre syncretism, combining artistic and journalistic genres (portrait, travel notes, sketch, essay, TV journal, talk, interview), documentary genres and their components (documentary film, documentary staging, TV novel, screen version of events, animation film).

Keywords: spirituality, genres of television journalism, television functions, spiritual and educational TV program.

Иваноуха Татьяна

Жанрово-тематический спектр духовно-просветительских программ на украинском телевидении

В статье анализируются современные процессы в сфере отечественного духовно-просветительского телевидения: от развития этой тематики в запорожском телеэфире до появления духовно-просветительского телеканала «Глас» всеукраинского масштаба. Понятие «духовно-просветительская телепрограмма» рассмотрено на примере передач запорожских телеканалов «Запорожье» и «Алекс», прослеживается использование ими информационных (репортаж, интервью), аналитических (беседа, ток-шоу, дискуссия), художественно-публицистических (портретный, исторический очерк, зарисовка) и смешанных жанров(телемарафон). Контент- и жанровый анализ авторских телепрограмм ТК «Глас» подтвердил их широкий проблемно-тематический спектр (история, культура, духовные памятники, христианские святыни, Библия, ее культурно-историческое пространство, профессиональное призвание, христианская семья и т.д.). Выделены три жанрово-тематические группы телепрограмм: познавательно-развлекательные, документально-образовательные и духовно-просветительские. Выделенные типы программ демонстрируют жанровый синкретизм, совмещая художественно-публицистические (портретный, путевой очерк, зарисовка, эссе, тележурнал, беседа, интервью), документальные жанры и их элементы (документальный фильм, документально-постановочная теленовелла, экранизация событий, анимационный и постановочный фильм).

Ключевые слова: духовность, жанры телевизионной публицистики, функции телевидения, духовно-просветительская телепрограмма.

